

TO IN ONO.

„Tekma.“

Pisatelj gosp. Anton Funtek je spisal — kakor so že poročali dnevniki — novo dramo „Tekma“. Nje vsebina je ob kratkem naslednja:

Andrej Lesovin, ravnatelj umetniške akademije, se je udeležil tekme za razstavo. Prvo nagrado pa dobi njegov bivši učenec Danej, ki mu je pred tremi leti ministrstvo podelilo popotni štipendij. Slučajno je prišel Danej v mesto v Švici, kjer je bila Lesovinova hči Stana v vzgajališču. Videla sta se tamkaj samo kot tujca, vendar sta si v prijetnem spominu. — Ko Danej zve, da je prejel prvo nagrado, ga veselje prižene k Lesovinu, o katerem pa mu ni znano, da se je tudi udeležil tekme. Skrajno častiželjnega Lesovina zadene Danejev uspeh do živega. Razjarjen ga pozove na novo tekmo: Ministrstvo mu je poverilo skupino za novi muzej; to skupino naj izdelata nezavisno drug od drugega, da se bo videlo, kdo je mojster. Danej se izprva brani, naposled pa mu ob Lesovinovem sarkazmu zavre kri, da pristane na tekmo. —

Kritika je večinoma odklonila Lesovinov kip, Danejevega pa brezpogojno pozdravila z navdušenimi besedami. Lesovin trpi, toda vse muke zapira v sebe. — Danej in Stana si priznata ljubezen. Deklica je, dasi miluje očeta, ogorčena nanj, ker jemlje Daneju pravico do umetnosti. Danej pove Lesovinu, da noče tekmovati z njim, ker ljubi njegovo hčer. Stana vpričo očeta prizna, da tudi ljubi Daneja. Lesovin jo pahne od sebe, kar razljuti Daneja do skrajnosti. Zaroti se, da si pridobi Stano in da ga bo Lesovin moral priznati za umetnika. Zato pravi, da izvrši skupino in da tako izvede boj do konca.

V teku nastopnega tedna povzročita neprestana razburjenost in v zvezi z njo uživanje težkih vin, da se Lesovin nekega dne nezavesten zgrudi na tla. Mimo tega se pri njem pojavljajo znaki duševne zmedenosti. Zato pride Stana Daneja prosit, naj odide v tujino, sicer pritira očeta v smrt. Danej se da preprositi. Lesovina prižene nemir k Daneju, da vidi, kako napreduje skupina za muzej. Danej jo razbije. Toda Lesovin noče takega „usmiljenja“. Mladostna moč Danejeva in zavest svoje lastne onemoglosti ga vrhutega razdražita tako, da natoči Daneju strupa v vino. Ko hoče Danej piti, pa mu izbije kozarec iz roke, zakaj morilec vendarle noče biti. Njegova razburjenost je prikipela do vrha. Zviškoma se zg. udi na tla, zadet od kapi. Zemlja ga je potegnila nase, ko v brezmejni častiželjnosti ni hotel živeti med ljudmi.

„Ljudski oder.“ Dne 2. in 11. februarja je gostoval na „Ljudskem odru“ g. Verovšek, član deželne gledališča. Nastopil je v svetovnoznanu burki „Pri belem konjičku“, katero si je tudi lansko leto izbral za svoj častni večer ob priliki 25 letnega delovanja kot igravec. Da je igral dovršeno, ni treba niti posebej omenjati. Z burnim aplavzom sprejet, je stal ves čas na višini igre in podal podobo ne baš preveč pre-

brisanega in duhovitega „zajfarja“ na letovišču na tak način, da se bo pač vtisnil vsakemu v trajen spomin. Vsi drugi igralci so se očitno potrudili, napraviti igro kar močnejše popolno, tako da je ta predstava odločno precej presegala vse dosedanje. Gostilničarka „Pri belem konjičku“ je bila prav ljubka in zraven gorenjsko resolutna vdovica. Dr. Kovač se je pošteno potrudil; zdi se nam, da včasih celo preveč. Advokat naj bo sicer živahen, a vendar nekoliko umerjenejši in starejši. Saj mora vendar šteti vsaj nekaj nad 30 let! Maks Jerina nam je ugajal; bil je neroden in nekoliko neokusno oblečen — a to zahteva vloga in prav to ga dela pripravnega za kontrast drugim ljubimcem v tej igri. Natakazar Zan je očitno s prav dobrim uspehom opazoval natakazarje v njih obnašanju nasproti podrejenim in nasproti gostom. Tilka je bila prav ljubek mestni čmrlj. Pravtako so se tudi ostale dame in gospodje vobče dobro podali v okvir vse burke.

I. D.

Zajčev učenec — komponist opere „Krst pri Savici“. Dne 8. februarja je priredilo društvo „Bratje hrvatskega Zmaja“ v Zagrebu svojemu častnemu članu skladatelju Iv. pl. Zajcu proslavitevni večer k njegovi 80letnici. Pri tej priliki je domobranska godba pod izbornim vodstvom Muhvića prvič javno izvajala uverturo „Novela od Stanca“, prvo večjo samostojno skladbo nadobudnega mladega glasbenika, cand. phil. Božidara Širola, najboljšega učenca Zajčeve šole. Takoj ob prvem svojem nastopu si je osvojil mladi Širola zagrebško občinstvo, kakor sodimo po kritikah v zagrebških listih. Namenoma navajam nekatere doslovno. Tako piše Hrvatska (9. februarja): „Ali i Zajc se odužio svima nama — predao je jučer javnosti jednoga svoga učenika, da dalje ponese njegove ideje, kad smakla stari lav. — Starac maestro uživao je u svome učeniku, a ganuto občinstvo obojici je nebrojeno puta aplaudiralo. — Mladome skladatelju naše iskrene čestitke.“ — Neues Tagblatt (istega dne): „Der junge Mann, ein Jünger Zajc', trat mit dieser Komposition zum erstenmal vor die Öffentlichkeit. Sein Debüt war von schönem Erfolg begleitet. Er bot uns ein Tongemälde zur Novelle vom Stanac, einer Komödie von Marin Držić. — Die Komposition weist entschiedenes musikalisches Talent auf. Die mit Geschicklichkeit angeschlagenen volkstümlichen Töne erheben noch ihren Wert.“ — Dalje uradna Agramer Zeitung: „Vorerst wurde von der Landwehrkapelle als Erstlingswerk von Zajc' talentiertem Schüler Božidar Širola aus der Taufe gehoben, das dem jugendlichen Komponisten rauschenden Beifall und viel ehrliche Anerkennung einbrachte.“ — Narodne Novine: „Napokon nam je osobito iztaknuti i pohvaliti „Predigru noveli od Stanca“, skladbu darovitoga i marljivoga mladića Božidara Širole, koju je na početku svirao domobranski orkestar. Ovaj učenik Zajčev obriče već danas, da će nam danas sutra biti na čast. Njegova kompozicija vrlo je živa, osnovana na

narodnim motivima i ritmici, te se ugodno dojima slušaoca."

Dostavljam, da riše ta uvertura dva glavna motiva v kontrastujoči razporedbi. Ostri in kratki akordi označujejo najprej nastop seljaka Stanca, potem karnevalsko veseli akordi po motivih narodnega „kola“ razposajeno mladino, nato načel prehod v oživilen motiv Stančev, dokler se po brzih ritmičnih odhajajoče mladine cela kompozicija ne zaustavi s krepkimi motivi Stančevimi.

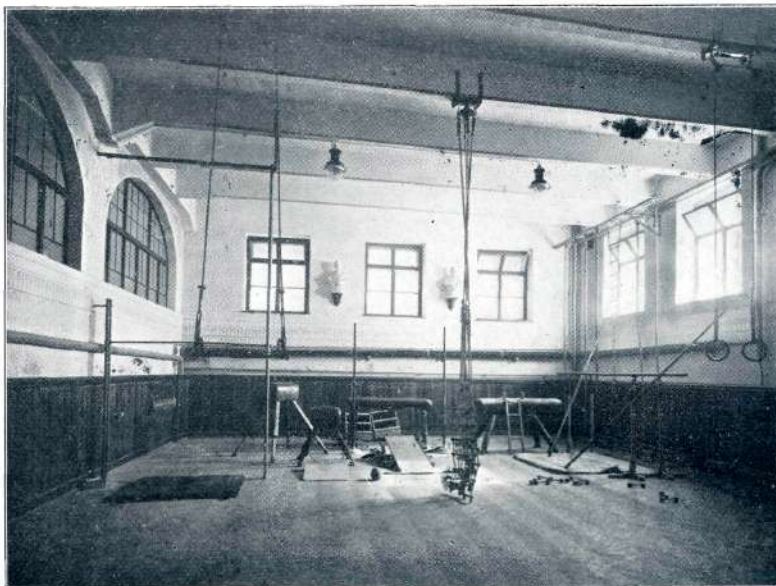
Kompozicija je sestavljena po klasični formi vključno moderni orkestraciji in se drži strogo komedijinega značaja. Motivi so pristno hrvaškonarodni, karakteristični in originalni, kar je priznal tudi sam — učitelj Zajc.

Samoposebi umljivo je, da je starina Zajc vesel — svojega učenca in najbrže tudi naslednika v svoji šoli.

Na uspehu ima gotovo obilo zaslug tudi znani kapelnik Muhvič, kar treba še posebej omeniti.

Da sem vse to bolj naširoko omenil, sem storil iz posebnega razloga. Vem namreč že dobro leto, da se pripravlja mladi Širola na še večjo skladbo, ki bo gotovo zanimala tudi slovensko občinstvo. Poznam namreč njegov štiriaktni načrt za slovensko opero „Krst pri Savici“ že iz januarja lanskega leta, ko mi ga je v glavnih obrisih poslal na ogled, češ da misli že dobra štiri leta na operno delo Prešernovega „Krst“. Širola je šele štiri leta Zajčev učenec. Po dovršeni maturi bi bil moral iti na konservatorij, a gnotne razmere mu niso dopuščale. Vpisal se je na filozofsko fakulteto v Zagrebu ter postal Zajčev učenec.

Zanimivo je posebno to, da se je pričel Širola zanimati za gosli že v tretjem razredu ljudske šole. Do mature je bila to vsa njegova glasbena naobrazba;

LJUDSKI DOM V LJUBLJANI: TELOVADNICA „ORLOV“.

potem pa se je samolastno lotil harmonije in kontrapunkta, dokler ni došel v Zajčev šolo ter se v njej povzpел do gori omenjenega viška v orkestralni kompoziciji. Po izpitih se namerava posvetiti študiju na konservatoriju, potem pa udeležiti svoj glasbeni ideal — slovensko opero „Krst pri Savici“.

Morda nam res po učencu Zajčevem povrne posestrima Hrvaška obresti od kapitala, ki ga je nekdaj podarila Slovenija svoji sestri z Zajčevim rodом.

Vsi prijatelji Prešernovega imena si gotovo želimo, da bi poetova največja umetnina vendar že dobila sebe vrednega glasbenega kongenialnega interpreta in izbornega — libretista!

Upajmo, da bo Širola izpolnil v polni meri naše želje: slovenska narodna opera po principu klasične

forme, vključno moderni orkestraciji in na podlagi motivov narodne pesmi. Za opero „Krst pri Savici“ prouči Širola temeljito tudi slovensko narodno pesem. Tako bi bila njegova opera res slovenska, narodna. Če se mu posrečivzori! Da bi se —!

Pripominjam še, da je Širola dosedaj že Prešernovega „Mornarja“ komponiral. **Jos. Puntar.**

Dr. Ljudevit Jenko †. Dne 5. februarja je umrl v Ljubljani vrli rodoljub, zdravnik za očesne bolezni dr. Ljudevit Mihajlovič Jenko. Bil je ustanovitelj in predsednik Ruskega krožka. Njegova soproga, gospa Terezina Jenko, je znana velika širiteljica učenja ruskega jezika in slovanske vzajemnosti.

Prof. Lavrencij Müllner †. Zadnje dni listopada minulega leta je umrl v Meranu, kjer se je lečil, odlični filozof dunajskega vseučilišča, L. Müllner. Njegova poglavitna stroka je bila praktično modroslovje. Rajniki je bil pri vseučiliški mladini zelo priljub-

KAKO SLEPCI ČITAJO.